

L I B E L U

EPAT

**PUBLICATIONS
DEPT. COPY
DO NOT REMOVE**

Cotabato Manebo

COT. MANOBO

L I B E L U

Epat

P R I M E R
FOUR

Cotabato Manobo

Summer Institute of Linguistics
Philippines
Translators   Publishers
1966

Published
in cooperation with
Bureau of Public Schools
and
Institute of National Language
of the
Department of Education
Manila, Philippines

03.11-466-153

6-013

PREFACE

This primer, the fourth in a series of four, has been prepared to teach the Cotabato Manobo people to read first in the vernacular, for literacy is a skill best gained in one's mother-tongue. This fourth primer, based on a phonic-syllable method of instruction, introduces three consonants and one vowel from a total of twenty-one letters of the Manobo alphabet. It contains a story with words utilizing the introduced syllables and introducing capital letters and punctuation.

The symbolization of the alphabet is as follows: a, e, b, k, d, e, g, h, i, l, m, n, ng, o, p, s, t, u, w, y. Glottal stop ? is symbolized as . in syllable final position. It is symbolized as _ in syllable initial position when the preceding syllable ends with a consonant. Glottal stop is not symbolized but occurs between any two adjacent vowels. The symbol e is pronounced somewhat as the 'e' in Pangasinan, é as the vowel sound in the English word 'let', and p as a bilabial English 'f'. All the other letters are pronounced as their National language equivalents.

These materials were prepared by Mr. and Mrs. E. Clay Johnston, members of the Summer Institute of Linguistics.

William Atherton, Chairman
Literacy Committee
Summer Institute of Linguistics
Nasuli, Malaybalay
Bukidnon, Philippines

a

ya   yà

wa   wà

nga   ngà

ya   yà   wa   wà   nga   ngà

ya	wa	nga
yay	way	ngay
yaw	waw	ngaw
yang	wang	ngang

a

ay

aw

ang

ay

aw

ang

ya	way	ang	ngaw
yà	yaw	aw	ngang
wa	ngang	ngà	waw

Haa ko sa panga di.

Uwit ko sa kakay di.

Kuwa ko sa kawal di.

ya	wa	nga
yam	wam	ngam
yas	was	ngas
yal	wal	ngal

ma	sa	la
may	say	lay
maw	saw	law
mang	sang	lang

ya	wa	nga
yan	wan	ngan
yad	wad	ngad
yag	wag	ngag
yat	wat	ngat

na	da	ga	ta
nay	day	gay	tay
naw	daw	gaw	taw
nang	dang	gang	tang

ya   wa   nga

yak   wak   ngak

yab   wab   ngab

yap   wap   ngap

yah   wah   ngah

ka	ba	pa	ha
kay	bay	pay	hay
kaw	baw	paw	haw
kang	bang	pang	hang

wa lu	walu
eg ba ngà	egbangà
nga dan	ngadan
ka wal	kawal
ya ka	yaka
eg ka yang	egkayang
ka kay	kakay
Sa ngay	Sangay
e taw	etaw
pa nga	panga

i

yi   yī

wi   wī

ngi   ngī

ya   yà   wa   wà   nga   ngà

yi   yī   wi   wī   ngi   ngī

y i	w i	ŋ i
y i y	w i y	ŋ i y
y i w	w i w	ŋ i w
y i n g	w i n g	ŋ i n g

i

iy

iw

ing

ay

aw

ang

iy

iw

ing

yi   wi^y   i^{ng}   ngi^w
ngi   ngiy   iy   wing
yì   yi^w   i^w   nging

Haa ko sa etaw di.

Uwit ko sa kawal di.

kuwa ko sa panga di.

yi   wi   ngi

yim   wim   ngim

yis   wis   ngis

yil   wil   ngil

mi	si	li
miy	siy	liy
miw	siw	liw
ming	sing	ling

yi	wi	ngi
yin	win	ngin
yid	wid	ngid
yig	wig	ngig
yit	wit	ngit

ni	di	gi	ti
niy	diy	giy	tiy
niw	diw	giw	tiw
ning	ding	ging	ting

yi	wi	ngi
yik	wik	ngik
yib	wib	ngib
yip	wip	ngip
yih	wih	ngih

ki	bi	pi	hi
kiy	biy	piy	hiy
kiw	biw	piw	hiw
king	bing	ping	hing

ngi pen	ngipen
se ping	sepingle
be lu wing	beluwinge
ngi ngi	ngingi
eg tu ing	egtuing
lu wit	luwit
ting ting	tingting
eg ngi si	egngisi
la wi	lawi
u wil	uwil

o

yo   yò

wō   wò

ŋgo   ngò

ya   ya   wa   wà   nga   ngà

yi   yi   wi   wì   ngi   ngì

yo   yò   wo   wò   n̩go   ngò

yo

wo

ngo

yoy

woy

ngoy

yow

wow

ngow

yong

wong

ngong

o

oy

ow

ong

ay

aw

ang

iy

iw

ing

oy

ow

ong

yo	woy	ong	ngow
ngo	ngoy	oy	yong
yò	yow	ow	ngong

Haa ko sa ngipen di.

Uwit ko sa luwit di.

Kuwa ko sa lawì di.

yo	wo	ngo
yom	wom	ngom
yos	wos	ngos
yol	wol	ngol

mo	so	lo
moy	soy	loy
mow	sow	low
mong	song	long

yo

wo

ngo

yon

won

ngon

yod

wod

ngod

yog

wog

ngog

yot

wot

ngot

no	do	go	to
noy	doy	goy	toy
now	dow	gow	tow
nong	dong	gong	tong

yo	wo	ngo
yok	wok	ngok
yob	wob	ngob
yop	wop	ngop
yoh	woh	ngoh

ko

bo

po

ho

koy

boy

poy

hoy

kow

bow

pow

how

kong

bong

pong

hong

u loy	uloy
si yow	siyow
o wong	owong
ngo lo men	ngolomen
yo ko	yoko
mi yong	miyong
eg-u low	eg-ulow
eg ku wog	egkuwog
u woh	uwoh
eg se goy soy	egsegoysoy

u

yu   yù

wu   wù

ngu   ngù

ya   yà   wa   wà   nga   ngà

yi   yì   wi   wì   ngi   ngì

yo   yò   wo   wò   ngo   ngò

yu   yù   wu   wù   ngu   ngù

yu	wu	ngu
yuy	wuy	nguy
yuw	wuw	nguw
yung	wung	ngung

u

uy

uw

ung

ay

aw

ang

iy

iw

ing

oy

ow

ong

uy

uw

ung

yu	wuy	ung	nguw
wù	yung	uw	yuy
yù	yuw	uy	ngung

Haa ko sa ngingi di.

Uwit ko sa owong di.

Kuwa ko sa miyong di.

yu	wu	ngu
yum	wum	ngum
yus	wus	ngus
yul	wul	ngul

mu	su	lu
muy	suy	luy
muw	suw	luw
mung	sung	lung

yu	wu	ngu
yun	wun	ngun
yud	wud	ngud
yug	wug	ngug
yut	wut	ngut

nu	du	gu	tu
nuy	duy	guy	tuy
nuw	duw	guw	tuw
nung	dung	gung	tung

yu	wu	ngu
yuk	wuk	nguk
yub	wub	ngub
yup	wup	ngup
yuh	wuh	nguh

ku	bu	pu	hu
kuy	buy	puy	huy
kuw	buw	puw	huw
kung	bung	pung	hung

i yug	iyug
eg ngu eg	egngueg
pu yut	puyut
eg-a wuh	eg-awuh
a puy	apuy
bu lung	bulung
ba buy	babuy
me ba luy	mebaluy
eg bu ung	egbuung
le sung	lesung

e

ye

we

nge

ya	yà	wa	wà	nga	ngà
yi	yì	wi	wì	ngi	ngì
yo	yò	wo	wò	ngo	ngò
yu	yù	wu	wù	ngu	ngù
ye		we		nge	

ye	we	nge
yey	wey	ngey
yew	wew	ngew
yeng	weng	ngeng

e

ey

ew

eng

ay   aw   ang

iy   iw   ing

oy   ow   ong

uy   uw   ung

ey   ew   eng

ye	wey	eng	ngew
we	yeng	ew	ye
nge	ey	ngeng	wew

Haa ko sa iyug di.

Uwit ko sa babuy di.

Kuwa ko sa puyut di.

ye	we	nge
yem	wem	ngem
yes	wes	nges
yel	wel	ngel

me	se	le
mey	sey	ley
mew	sew	lew
meng	seng	leng

ye	we	nge
yen	wen	ngen
yed	wed	nged
yeg	weg	ngeg
yet	wet	nget

ne	de	ge	te
ney	dey	gey	tey
new	dew	gew	tew
neng	deng	geng	teng

ye	we	nge
yek	wek	ngek
yeb	web	ngeb
yep	wep	ngep
yeh	weh	ngeh

ke	be	pe	he
key	bey	pey	hey
kew	bew	pew	hew
keng	beng	peng	heng

wa yeg	wayeg
eg sa wel	egsawel
leng leng en	lenglengen
eg le beng	eglebeng
ne se te peng	nesetepeng
a nga yen	angayen
bi su wen	bisuwen
eg-a mu wen	eg-amuwen
ku wel ku wel	kuwelkuwel
sag peng	sagpeng

é   ê

a   à

i   ì

o   ò

u   ù

e

mé	mê	ém	méng
sé	sê	és	séw
lé	lê	él	léy
né	nê	én	néh
dé	dê	éd	dép
gé	gê	ég	géb
té	tê	ét	ték
ké	kê	ék	két
bé	bê	éb	bég
pé	pê	ép	péd
hé	hê	éh	hén
yé	yê	éy	yél
wé	wê	éw	wés
ngé	ngê	éng	ngém

bé bê	bébê
é pê	épê
ke lé wéng	keléwéng
eg su wék	egsuwék
be tê	betê
e lê	elê
bé bét	bébét
ke lét	kelét
tu ké éy	tukééy
eg su kê	egsukê

walu	ngipen	uloy
egbangà	sepinq	siyow
ngadan	beluwing	owong
kawal	ngingi	ngolomen
yaka	egtuing	yoko
egkayang	luwit	miyong
kakay	tingting	eg-ulow
Sangay	egngisi	egkuwog
etaw	lawì	uwoh
panga	uwil	egsegoysoy

iyug	wayeg	bébê
egngueg	egsawel	épê
puyut	lenglengen	keléwéng
eg-awuh	eglebeng	egsuwék
apuy	nesetepeng	betê
bulung	angayen	elê
babuy	bisuwen	bébét
mebaluy	eg-amuwen	kelét
egbuung	kuwelkuwel	tukééy
lesung	sagpeng	egsukê

Ini sa dakel egsulat diyà kagi Menubù.

a	A
i	I
o	O
u	U
e	E
é	È
ba	Ba
ka	Ka
da	Da
ga	Ga
ha	Ha
la	La
ma	Ma
na	Na
nga	Nga
pa	Pa
sa	Sa
ta	Ta
wa	Wa
ya	Ya

Si Milu

Epat

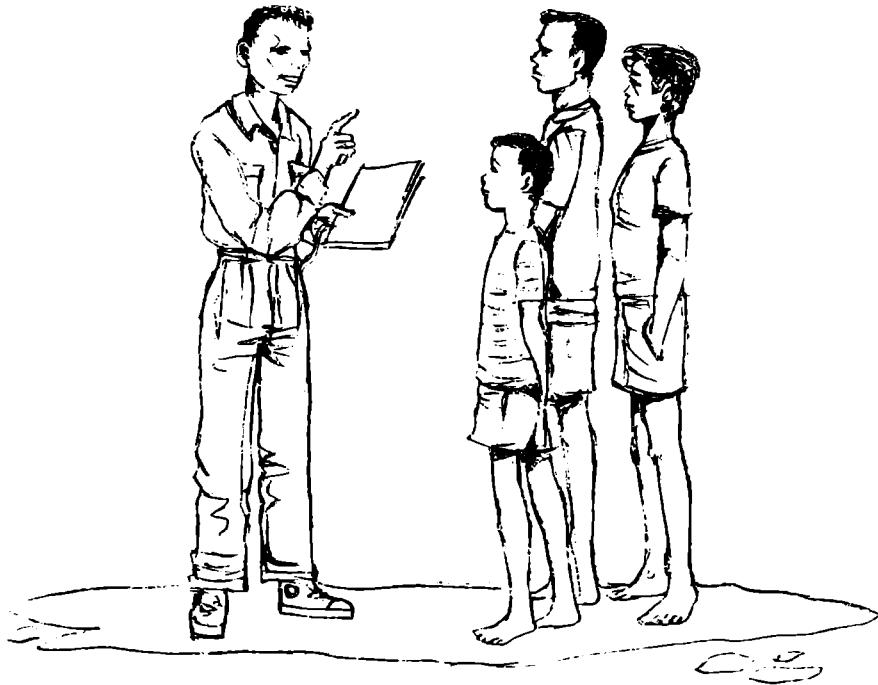

Eghauwen i Milu sa mistelu kedu
sa iskuwilaan egbasa.

Eghauwen ma sa emà di.

Eghauwen ma sa momò di.

Hê, eghauwen da sa mistelu kedu
sa iskuwilaan egbasa.

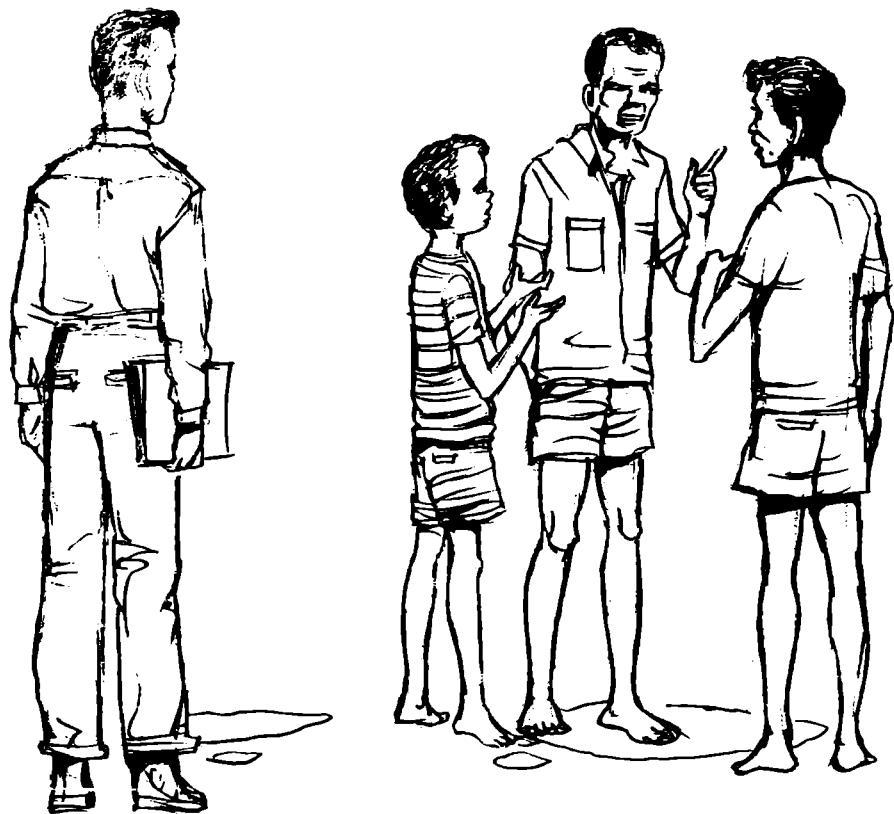

Eg-igsaan sa mistelu si Milu amuk miiyap
eg-iskuwila.

Eg-igsaan di ma sa emà i Milu.

Eg-igsaan di ma sa momò i Milu.

Hê, eg-igsaan sa mistelu kagda amuk miiyap
da eg-iskuwila.

Egkiiyap si Milu eg-iskuwila egbasa.

Egkiiyap ma sa emà di.

Egkiiyap ma sa momò di.

Hê, egkiiyap ña eg-iskuwila egbasa.

Hê, tuu ma doo, sumimag dé eg-angay si Milu
dutu sa iskuwilaan dò.

Sumimag dé eg-angay ma sa emà di.

Sumimag dé eg-angay ma sa momò di.

Hê, tuu ma doo, sumimag dé eg-angay da
dutu sa iskuwilaan dò.

Muudes eg-inau si Milu diyà iskuwilaan.

Muudes ma eg-inau sa emà di dutu.

Muudes ma eg-inau sa momò di dutu.

Hê, muudes da eg-inau diyà iskuwilaan.

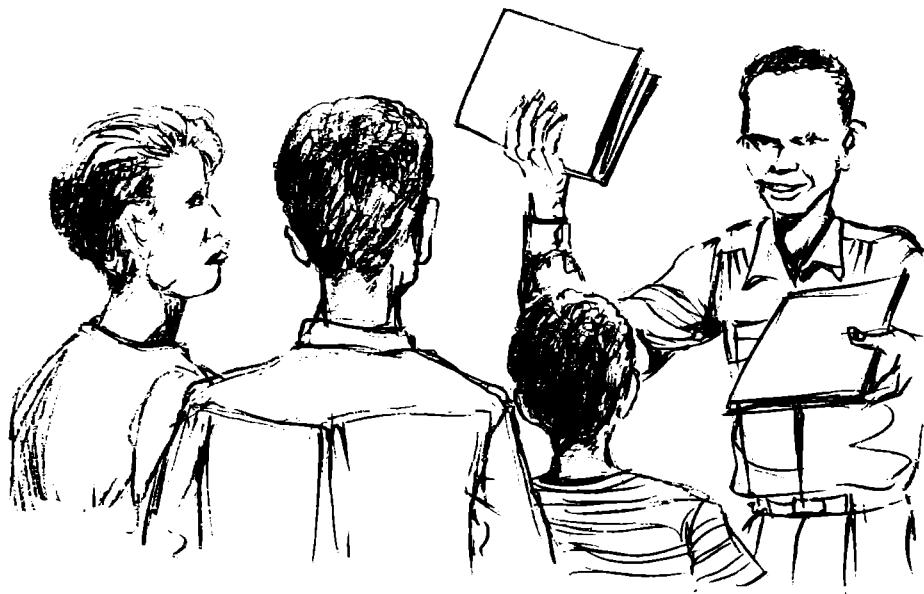

Endà melugay di egketiigan i Milu
langun egbasawen di.

Endà melugay di egketiigan ma sa emà di.

Endà melugay di egketiigan ma sa momò di.

Hê, endà melugay di egketiigan da
langun egbasawen da.

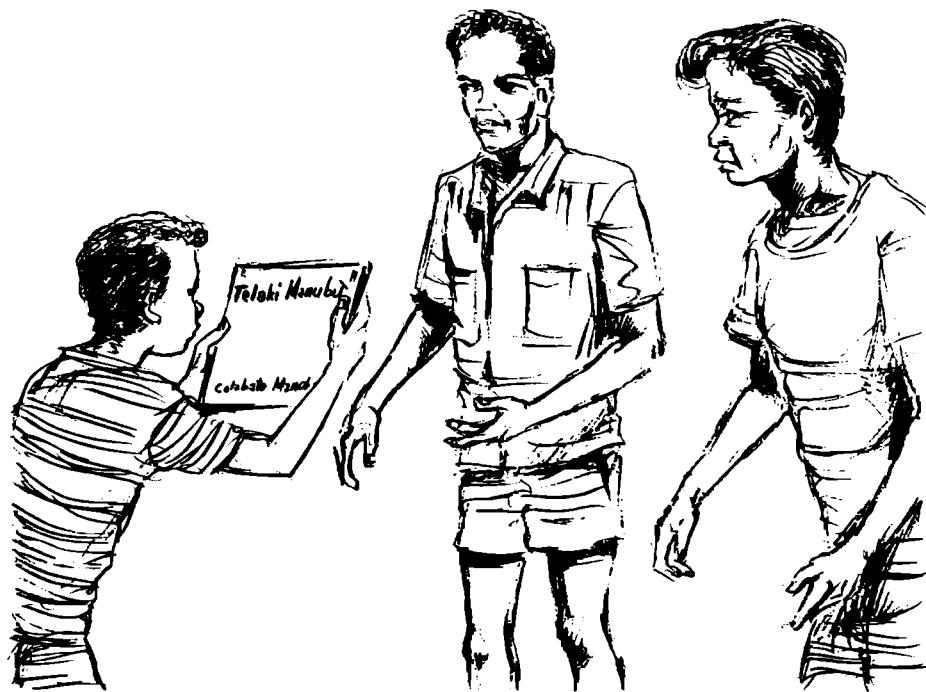

Hê, tuu ma doo, mebaluy egbasawen i Milu
sa langun libelu diyà kagi Menubù.

Mebaluy ma egbasawen sa emà di
sa langun libelu diyà kagi Menubù.

Mebaluy ma egbasawen sa momò di
sa langun libelu diyà kagi Menubù.

Hê, tuu ma doo, mebaluy egbasawen da
sa langun libelu diyà kagi Menubù.

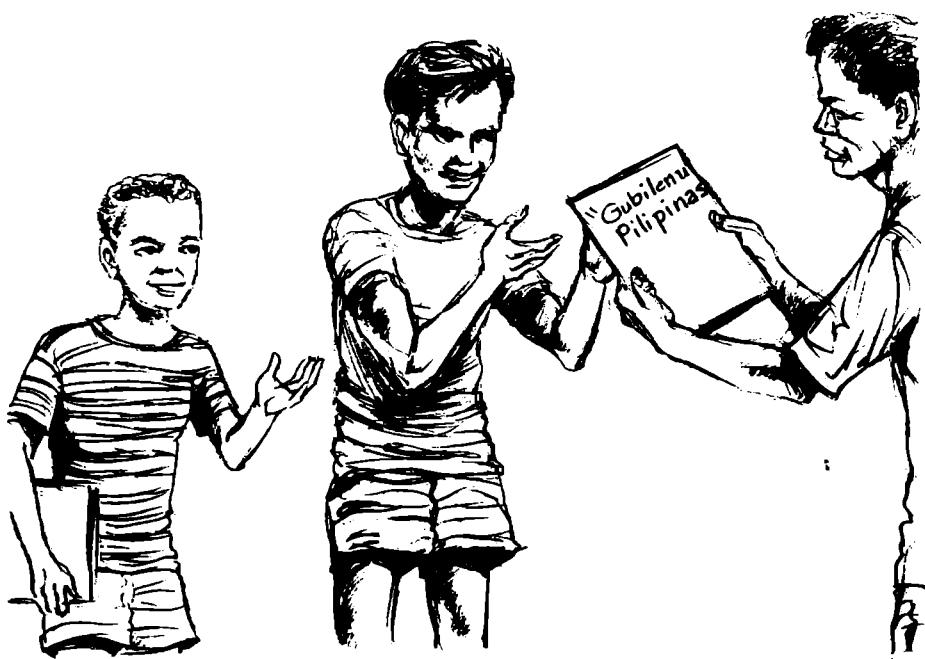

Egbasawen i Milu sa telaki Menubù.

Egbasawen ma sa emà di sa telaki Menubù.

Egbasawen ma sa momò di sa telaki Menubù.

Hê, egbasawen da sa telaki Menubù.

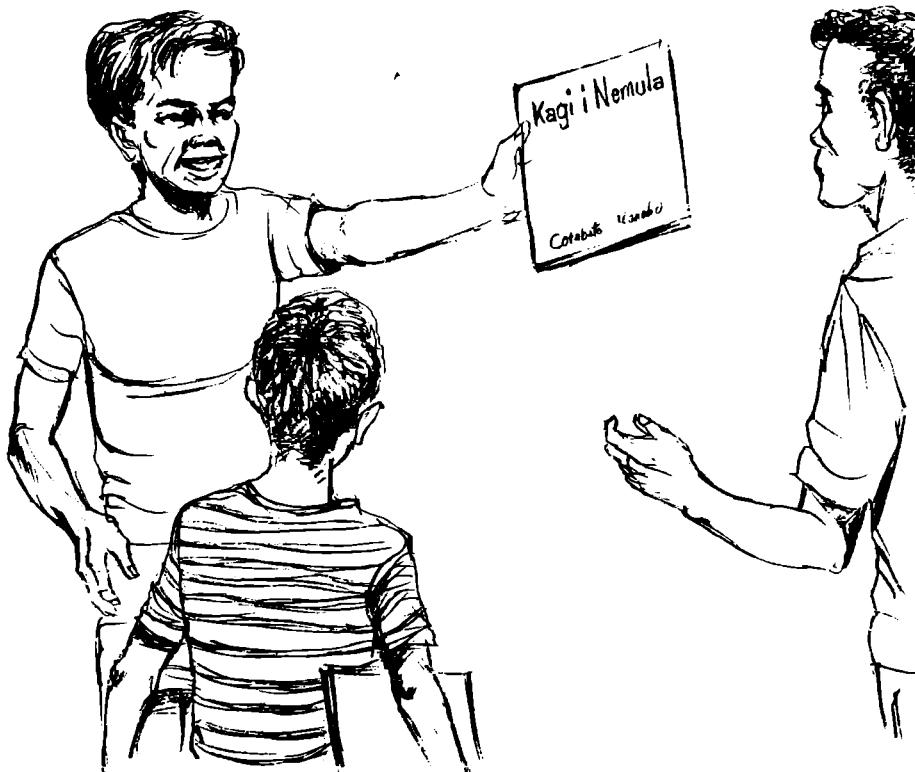

Egbasawen i Milu sa igtulù diyà
sa gubilenu Pilipinas.

Egbasawen ma sa emà di sa igtulù diyà
sa gubilenu Pilipinas.

Egbasawen ma sa momò di sa igtulù diyà
sa gubilenu Pilipinas.

Hê, egbasawen da sa igtulù diyà
sa gubilenu Pilipinas.

Egbasawen i Milu sa kagi i Nemula.

Egbasawen ma sa emà di sa kagi i Nemula.

Egbasawen ma sa momò di sa kagi i Nemula.

Hè, egbasawen da sa kagi i Nemula.

Mepion sa hagtay i Milu danà di egbasa.

Mepion sa hagtay sa emà di danà di egbasa.

Mepion sa hagtay sa momò di danà di egbasa.

Hê, tuu ma doo, mepion sa hagtay da danà
da egbasa.

Hê, eghauwen da sa mistelu kedu
sa iskuwilaan egbasa.

Hê, eg-igsaan di kagda amuk miiyap
da eg-iskuwilaan egbasa.

Hê, egkiiyap da eg-iskuwila egbasa.

Hê, tuu ma doo, sumimag dé, eg-angay da
dutu iskuwilaan egbasa.

Hê, muudes da eg-inau diyà iskuwilaan.

Hê, endà melugay di egketiigan da
langun egbasawen da.

Hê, tuu ma doo, mebaluy egbasawen da
sa langun libelu diyà kagi Menubù.

Hê, egbasawen da sa telaki Menubù.

Hê, egbasawen da sa igtulù diyà sa
gubilenu Pilipinas.

Hê, egbasawen da sa kagi i Nemula.

Hê, tuu ma doo, mepion sa hagtay da
danà da egbasa.

GLOSSARY

<u>Cotabato Manobo</u>	<u>Pilipino</u>	<u>English</u>
amuk	kung	if
angayen	may puntahan	to go for a purpose
apuy	apoy	fire
eg-amuwén	magkamali	to make a mistake
eg-angay	may pupuntahan	to go for a purpose
eg-awuh	mangaso	to hunt with dogs
egbangà		to steal food, (animals only)
egbasa	bumasa	to read
egbasawen	basahin	to read
egbuung	itapon	to throw
egkayang		to ride a horse without holding on
egketiigan	máunawaan	to understand
egkiiyap	naisin	to want, desire
egkuwelkuwel	ikinakawag	to wag
egkuwog	iugoy	to bounce a hammock up and down
eghauwen	tingnan	to see
eg-igsaan	humingí	to ask
eg-inau	magaaral	to study
eg-iskuwila	magaral	to go to school
eglebeng	ilibing	to bury
egngisi		to bare the teeth in anger
egngueg	magsipon	to have a running nose
egsawel	isabog	to throw out, scatter i.e. sowing seed
egsegoygoy	tumulò	to drip
egsuké	itulak	to push aside with hands for passage
egsuwék	umapaw	to overflow
egtuing	umikot	to rotate end-to- end

<u>Cotabato Manobo</u>	<u>Pilipino</u>	<u>English</u>
eg-ulow	magsunog	to burn
ele	kogon	cogon grass
emà	ama	father
endà	hindî	negative, "no", "not"
etaw	tao	person
babuy	baboy	pig
beluwing		variety of bird
betê	pumutok	to pop; i.e. rice or corn
bébê	ninunô	grandparent
bébét	banatin	to draw a bow string
bisuwen	di makarinig	to not hear
bulung	gamot	medicine
kagda	sila	they
kagi	salitâ	language, talk
kakay	kuya (brother)	older brother or
	ate (sister)	sister
kawal	barò	shirt, blouse
kedu	sa	from
kelét		variety of bird
keléwéng	kilay	eyebrow
ko	ikaw	you
kuwa	kunin	to get
kuwelkuwel	ikawág	to wag
da	sila, kanila	they, their
danà	kinálabasán	the result of
dé		stative particle
di	siya, kanya	he, she, his, hers
diyà	nasa, sa	at, on
dò		marker location
dutu	sa	to
épê	may-ari	to possess, owner
gubilenu	pamahalaán	government, governor

<u>Cotabato Manobo</u>	<u>Pilipino</u>	<u>English</u>
haa	tingnan	to see
hagtay	buhay	life
hê		particle, "listen"
i	ang	marker, possessive and non-topic
igtulù	turuan	to teach, teaching
iskuwilaan	paaralan	school
iyug	likod	back
langun	lahat	all
lawí	sibi	lean-to
lenglengen	masamâ	wicked (person or animal)
lesung	lusóng	mortar for pounding rice
libelu	aklat	book
luwit	balát	bark, shell
ma	at	also
mebaluy	maari	possible
melugay	matagal	a long time
Menubù	Manobo	Manobo
mepion	mabuti	good
miiyap	naisin	to want, desire
Milu		boy's name
mistelu	gurô	teacher
miyong	pusa	cat
momò	tiyò	uncle
muudes	ibuhos	intensive, concentrated
Nemula	Diyós	God
nesetepeng	katulad	same
ngadan	ano?	what?
ngingi	laway	saliva
ngipen	ngipen	tooth
ngolomen	madaldál	talkative

<u>Cotabato Manobo</u>	<u>Pilipino</u>	<u>English</u>
owong	bangka	canoe
panga	sanga	limb, horn of animal
Pilipinas puyut	Pilipinas bulsá	Philippines pocket
sa	sa	a, the
sagpeng	takip	stopper or top of container
Sangay		name of river
sepeng	kambal	twins
si	si	marker, personal noun
siyow	siyam	nine
sumimag	bukas	to become tomorrow
telaki	salaysay	folk story
tingting		handle shaft of bolo blade
tukéey	maliit	small
tuu ma doo	talagang totoo	idiom, "it is true indeed"
uloy	walang halaga	futile
uwil		variety of bird
uwit	dadalhin	to bring, to take
uwoh		name of address of spouse
walo	walú	eight
wayeg	tubig	water
yaka	huwag mo	do not (singular)
yoko	huwag ninyo	do not (plural)